

E fal lényegében egy vastagabb, 120–130 cm-es D-i és egy keskenyebb, 100 cm-es É-i részre tagolódott. D-en a néhol már pontosan nem tisztázható külső falsíkot nagyméretű, lekerekített támpillérek támasztották, míg É-on három, jóval karcsúbb támaszt bonthattunk ki a már sokkal jobban megmaradt Ny-i, külső síkon. Úgy véljük, hogy a támpillérek, mind a fal méreteltérése – s így a belső falsíknál megfigyelhető váltás is – terepviszonyokhoz való alkalmazkodásból adódott, s nem kell ezekből további, esetleges építési periódusokra való következtetéseket levonni. Délen a várfal alapozását magába foglaló természetes bazaltmálladék felett csak egy fokozatosan vastagodó köves feltöltést figyelhettünk meg a várudvar területén – az utóbbi bizonyára az építési szintre került, s a néhol ugyan nem egyértelmű felület egy, a mai alatt kb. 50 cm-re húzódó középkori szintet bizonyít. Északon a feltárt terület határa mellett már paticsal kitöltött cölöplyukak és égésrétegek utaltak olyan belső(?) objektumokra, amelyek értelmezése csak további, a fal belső oldalán nyitandó szelvényekkel lehetséges.

A második kutatási szakasz fő feladata az alsó vár még ismeretlen ÉK-i részének – a várfalhoz mintegy kifliszerűen csatlakozó épületszárny K-i végződésének – alaprajzi tisztázása volt. Itt azonban hiába helyeztük át a felső várba vezető utat néhány méterrel délebbre a hegyoldalban, az így a várfal előtt rendelkezésünkre állt sávban az udvari (D-i) fal nem került elő. Feltevéseink szerint 6 m-es távolságban futott a várfallal párhuzamosan, K-i zárófala is a kutatott terület és a nagy ciszterna közötti, még ismeretlen, 5 m széles területsávon kereshető. Emiatt a XIII. szelvényben csak a korábban feltárt szintig jutottunk, illetve csak a felső, átlag 100 cm-es omlásréteget bontottuk le a vastag paticsos puszta rétegből. Ez utóbbiba nem bontottunk bele, hiszen így megsemmisítettük volna az értékeléséhez nélkülözhetetlen kapcsolatát a keresett fallal.

További kisebb kutatási eredmények közül jelentős, hogy kiderítettük, miszerint egy közel 3 m széles folyosó húzódhatott a Ny-i palotaszárny előtt, továbbá fontos új adatokat nyerhettünk az úgynevezett őrségépületben az előző évben megtalált agyagkemencéről is. Végül megkezdtük a K-i ötszögű ágyútorony belső falsíkjainak kibontását és falkoronáinak letisztítását.

FELD ISTVÁN

233. Sárospatak, volt Trinitárius kolostor

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kö

Az épület műemléki helyreállítását megelőző, 2001. január 3–február 28. között végzett kutatás elsődleges célja a kiviteli tervek számára adatok szolgáltatása, a szintviszonyok, térszerkezetek, nyílások meghatározásával.

A régészeti feltárás és régészeti kutatás így a volt templom, előtér, sekrestye és karzat, továbbá kolostorszárny két földszinti K-i terére, a külső szintviszony meghatározására, s az épületszárny alatt húzódó középkori

pince kibontására korlátozódott. A régészeti feltárás és falkutatás csak részben fejeződött be.

A templom tengelyében húzott kutatóárokka a barokk szintjét meghatároztuk, ez a Makovecz-étterem műburkolata alatt 65 cm mélyen kőlap burkolatban jelentkezett, összefüggő felületen főként a D-i oldalon. A templom főoltárának kőalapozása, és a D-i mellékoltár kőlapja előkerült.

Az eredeti járósíntig kitermeltük a feltöltést. A falpillérek lábazata eredetileg kő volt, ezt a feltárt É-i pillér lábazata mutatja. (Egyébként ezek a Makovecz-helyreállítással a járósínt alatt voltak!) A templom bejárati küszöbszintje mintegy 20 cm-rel volt mélyebben. S a faragott kőkeret is eredetileg lefutott, a műkőlábazat Makovecz-kori helyreállítás.

A templombelsőben előkerült egy középkori ház, Ny-i falát 4 m hosszan, É-it 9 m hosszan tártuk fel. A 70 cm törtkő falazat gerendafészkéi és a Ny-i fal szelemen-gerendafészek alapján, a pincében kibontott élszedett kőkeretes, gádorfalas bejárata alapján a gerendafödém alsó szintje rekonstruálható. Ez a korai épület Patak középkori utcáinak háza, bejárata az utcáról nyílt, pincegádoros. Felmenő fala a barokk szintig megmaradt, különösen az ÉNy-i épületsaroknál.

Tulajdonképpen később ebbe temetkeztek, a feltárt 1., 2. és a bolygatott 4. számú sír alapján. Még a templomtérben, de már szorosán az É-i külső falsíknál tártuk fel a 3. számú sírt. A sírok keleteltek, koporsóban (2. számú festett) temették el a halottakat, szegényes melléklettel: a 2. számú sírban függesztőfüles érem textilfoszlánnyal, a 3. számú sírből pénz és kettős kereszt került elő, míg a 4. számú bolygatott sírből papi ornátus foszlányai. Feltehetően a 17. század végétől a 18. század második feléig temetkeztek.

Tisztáztuk a karzat méretét is, mely az előtér felett volt, s nem nyúlt be a templomtérbe és a D-i ablakba! Az emeleten előkerült a visszafaragott boltváll, falbekötés. A falkutatás feltárta a karzat és a kolostor elfalazott ajtónyílását is.

A rend feloszlatása után kirabolták a templomot és a sírokat; a század végétől magtárnak alakították át. Ehhez tartozik a feltárt két kőpillér és törmelékes kő-tégla vegyes alapozása, mely a földem alátámasztására szolgált. A templom terét így kettéosztották, s a D-i, É-i homlokzat két nyílásán lehetett a szintre jutni.

JÓSVAINÉ DANKÓ KATALIN

234. Sárszentlőrinc, Csetény

(Tolna megye) B, Kk

2001-ben a Tolna megye őskori és középkori várai című kutatási program keretében folytattam a légi felderítéseket, terepbejárásokat. A munkához a Nemzeti Kulturális Alapprogram, az OTKA és az Ócsényi Repülőklub nyújtott anyagi segítséget.

A falutól É-ra, a Sió árteréből erősen kiemelkedő dombot nevezik Csetényi sáncnak. A domb teteje je-